

O bosanskohercegovačkoj sevdalinci od Hasana Kadragića

Zapis Čeha Ludviga Kube ne malog broja sevdalinki* koje su se pjevale u Ljubuškom prije više od 100 godina svjedoči da je ljupki grad i tada, a sigurno i ranije, imao svoje pjevače, sazlige, ašiklje i sevdalije. Pjesme o sevdahu su se održale do danas, ali imena njenih pjevača nisu. Svi naporci da se u digitaliziranim starim srpskim, hrvatskim, bosanskim i hercegovačkim novinama otkrije ime nekog sazlige ili pjevača sevdalinki iz grada Ljubuškog ostali su uzaludni.

Ipak ima izuzetaka. Pravilo „samo zapisano ostaje“ potvrđilo se kod ljubuškog pjevača sevdalinki Hasana Kadragića. On je bio odličan pjevač sevdalinki, ali u njegovo vrijeme i prije njega, možda je bilo i poznatijih. Međutim, on je bio i pisac; objavio je prvi put u vlastitoj nakladi 1933. godine jednu kratku studiju o umjetničkoj vrijednosti bosansko-hercegovačke sevdalinke i danas vrijednu spomenu.

Lični i porodični podaci o ovom piscu i pjevaču sigurno su negdje zabilježeni, ali do danas nisu bili dostupni autoru ovih skromnih redaka. Sudeći po nekoliko novinskih i arhivskih izvora, Kadragić je zajedno sa drugim brojnim Ljubušćima dijelio trnovit životni put do uspjeha. Mlad i ambiciozan, uvjeren da ima dara za pjevanje, tražio je od „Gajreta“ stipendiju za studije na Muzičkoj akademiji u Beogradu, navodeći dobre stručne preporuke i pjevanje u Narodnom pozorištu u Sarajevu i na beogradskom radiju.

“Nalazeći se bez namještenja više vremena, koje i pored dobrih preporuka nisam u stanju uskoro dobiti, pa da i dalje ne gubim vrijeme, odlučio sam ove godine posvetiti se studiju na Muzičkoj akademiji u Beogradu. Pošto se nalazim u slabim materijalnim prilikama, to nisam u stanju moju davnašnju želju ostvariti, pa najučitivije molim da mi se kao izvršujućem članu pjevačkog zbora i inače kao odanom prijatelju dragog “Gajreta” izide u susret, te dodijeli iznos u svrhu mjesecne stipendije. Da stvarno posjedujem dobar glasovni materijal od kojeg bi se mogao razviti u dobrog pjevača, neka Vam najbolje posluži moje pjevanje u Narodnom pozorištu i na beogradskom radiju”. (1)

Ne zna se pouzdano da li su mu se ostvarili mладалаčki snovi da završi Muzičku akademiju u Beogradu, Zagrebu ili Pragu. Poletan, uporan, pokušao je da za studije pribavi novac pjevajući na radiju, u pozorištu, društvenim klubovima i na koncertima širom zemlje:

Radio pjevač i interpretator bosanske sevdalinke, mladi tenorista Hasan Kadragić iz Sarajeva, inače rođeni Ljubušak, priredio je nekoliko koncerata u Hercegovini. Sinoć je u sokolani priredio sevdalinsko veče. (2)

U Bijeljini je gostovao radio-pjevač i interpretator naše narodne pjesme, tenor Hasan Kadragić. Ovdje je priredio dva koncerta sa najljepšim bosanskim, makedonskim i dalmatinskim pjesmama. Izvedbom su bili svi zadovoljni, ali je broj posjetilaca bio veoma malen. (3)

Pred novu 1935. godinu u prostorijama Kluba naš poznati tenorista g. Hasan Kadragić iz Sarajeva, održao je koncertno veče, koje je u svakom pogledu uspjelo. (4)

Sinoć je priredio oproštajni koncert Hasan Kadragić, poznati interpretator sevdalinki. Pred odlazak na studije u Prag, otpjevao je u svom rodnom mjestu nekoliko sevdalinki. Na studijama će se izdržavati iz vlastitih sredstava. (5)

Studija „Umjetnička vrijednost bosanskohercegovačkih sevdalinki“ objavljena je 1933. i 1934. u Sarajevu i 1935. godine u Zagrebu*. Autor ističe da nije muzički stručnjak, ali da aktuelnost i zanimljivost ove teme nalaže mnogo širi opći, ali i daleko studiozniji tretman u domaćoj javnosti, posebno zbog njene neprocjenjive vrijednosti i položaja u našoj muzičkoj umjetnosti.

Kadragićeva studija je naišla na skromnu podršku samo u „Islamskom svijetu“: *Ova mala brošura, iako ne može dati štогод naročito, ipak je lijep podhvat jedног omladinca željna, nauke, da sa prihodom ove male knjižice mogne nastaviti svoje Studije na muzičkoj akademiji. Preporučujemo ovo djelce našoj javnosti, jer vjerujemo da. će nam ovaj mladi talenat u budućnosti moći mnogo više dati i pribaviti nam u svijetu lijepo iznenađenje.“* (6) „Djelce“ je ipak dalo „štогод naročito“: to je jedan od najranijih tekstova o sevdalinki na našim prostorima čiji je autor izvrstan pjevač.

Neke postavke studije i danas izazivaju kontroverze vezane za Kadragićevu definiciju sevdalinke: „*Sevdalinka je produkt slavenske duboke osjećajnosti i snažne orijentalne erotske nastrojenosti koje su snagom životnog impulsa skoncentrisale osjećaje u toj osebujnoj melodiji.*“ Prema toj definiciji dva temeljna određenja sevdalinke su melanolija i orijentalna erotska nastrojenost.

Slavenska duboka osjećajnost odnosno slavenska melanolija i istočnjačka erotika su se udružili u sevdalinki. Po ovoj postavci Kadragića, sevdalinku Slaveni „osjećaju dublje“ od Nijemaca, Srbija od Hrvata, Bošnjaci od Slovenaca. Iako se danas ova postavka o sevdalinki oštro osuđuje, ostaje i dalje nerazjašnjeno, uz dužno poštovanje svih naroda, da li jedan Amerikanac ili Francuz, Brazilac ili Kinez mogu istinski duboko osjetiti sevdalinku kao jedan Bosanac?

Snažna orijentalna erotska nastrojenost, naglašena istočnjačka erotika u tkivu sevdalinke doživjela je preobražaj pod uticajem široke slavenske duše. Iako potiče iz orijentalnih napjeva, upravo pod tim uticajem, potpuno je tuđa Turcima i drugim orijentalnim narodima.

Sevdalinka apsolutno pripada njenim stvaraocima-bosansko-hercegovačkim muslimanima koji je doživljavaju kao jedan od bitnih stubova svog opstanka i identiteta: „*Mi bosansko-hercegovački muslimani imademo baš sevdalinki da zahvalimo naše slavensko održanje, jer je ona, iako mješavina, ipak apsolutno naša*“; “*Bosanac osjeća svoju sevdalinku kao produkt vlastite duše.*“

U studiji se Kadragić zalaže da se muslimani, stvaraoci sevdalinke, mnogo više posvete muzičkom obrazovanju i studijama muzike. Ovo je samo želja, piše dalje Kadragić... “*možemo samo da zaželimo, da bi se naš svijet trgnuo iz one opće naglašavane apatije**, pa pravilno ocjenivši i shvativši važnost ovoga problema, počeo voditi računa o muzici, koja je u kulturnome svijetu zauzela prvo mjesto.“ (7, 8, 9)

* Sevdah- ljubav, čežnja, ljubavni žar, ljubavni jad, milovanje, zanos, vatrena želja, ljubavna patnja, uzdisanje. Turci su ovu riječ preuzeli od Arapa, a bosanski muslimani su zatim dodali

“h” arapskom izrazu “säwda”- crna žuč: jedna od četiri tjelesne tečnosti za koju se vjeruje da određuje melankolično stanje.

* U realizaciji studije Kadragiću je pomogao i Ljubušak, književnik Abdulatif Dizdarević.

* Misli se na i danas dobro poznatu opću apatiju bosansko-hercegovačkih muslimana.

1. *Molba Hasana Kadragića. Arhiv BiH, GPKD 1933, 15/2446.*
2. *Koncertno veče tenoriste Kadragića. Jugoslavenska pošta 1934, 1582, 7, od 14. augusta.*
3. *S. S. A. Tenor Kadragić u našem mjestu. Islamski svijet 1934, 114, 8.*
4. *Kako je u Bos. Novom proveden mubarek ramazan. Islamski svijet 1935, 126, 3.*
5. *Oproštajni koncert Hasana Kadragića. Jugoslavenska pošta 1937, 2561, 3, od 30. oktobra.*
6. *Hasan Kadragić. Umjetnička vrijednost bosanskohercegovačkih sevdalinki. Islamski svijet 1934, 70, 15.*
7. *Kadragić Hasan. Umjetnička vrijednost bosansko-hercegovačke sevdalinke. Sarajevo 1933. Štamparija Omer Šehić.*
8. *Kadragić Hasan. Umjetnička vrijednost bosansko-hercegovačkih sevdalinki. Sarajevo 1934. Štamparija Omer Šehić.*
9. *Kadragić Hasan. O bosansko-hercegovačkoj sevdalinki. Zagreb 1935. Tiskara „Merkantile“.*

4. Od oko 4.000 do sada poznatih sevdalinki, autor ovih skromnih redaka je za ljubusaci.com izabrao dragulj sevdalinku „Kradem ti se u večeri“ u interpretaciji nezaboravnog Zekerijaha Đezića, uvjeren da ona reprezentativno odražava Kadragićeva razmišljanja o sevdalinci.

Halid Sadiković

HASAN KADRAGIĆ

O
BOSANSKO -
HERCEGOVAČKOJ
SEVDALINKI

ČIST PRIHOD OVE KNJIGE
IDE U KORIST AUTOROVIH STUDIJA
NA MUZIČKOJ AKADEMIJI

Tiskara »Merkantile« Zagreb

Sevdalinke i narodne pjesme
najnovijih snimaka dobijete
najjeftinije

na gramofonskim pločama domaće
tvornice

Edison Bell
Penkala d. d.

Zagreb, Branimirova ul. 43

Cijena ploče Din 19.— i Din 35.—
Cijena gramofona od Din 650.—
prodaja na dugoročnu otplatu.

Zahtjevajte besplatne kataloge!

HASAN KADRAGIĆ

O
BOSANSKO
HERCEGOVAČKOJ
SEVDALINKI

ČIST PRIHOD OVE KNJIGE
IDE U KORIST AUTOROVIH STUDIJA
NA MUZIČKOJ AKADEMIJI

PREDGOVOR

144.537

Zapala me je dužnost da napišem par riječi kao predgovor ovoj maloj ali brižno rađenoj studiji o bosansko-hercegovačkoj sevdalinki.

Studiju je napisao moj dobar priatelj i drug Hasan Kadragić, slušalac Kr. Muzičke akademije u Zagrebu. — Knjiga je pisana u svrhu nastavka studija.

Prijatelj je uložio svu svoju moć i sposobnost da publici prikaže koja je do danas još neupućena u muzičku vrednost ovih nama tako bliskih i omiljenih stihova, koji ocrtavaju našu dušu i njene emocije u tuzi i radosti.

Dobar poznavalac sevdalinke nalazi neiscrpljivo bogatstvo sižea i muzičkih nježnih momenata, koji su u stanju, da čovjeka dovedu u ekstazu.

To je sevdah — esencijelna bitnost sevdalinke.

Autor je uz pomoć gosp. prof. M. Kasovića Cvijića izneo i uglazbljeni libretto pojedinih odabralih pjesama.

Tu se vidi raznolikost i šarenilo melodija, čije se note slijevaju neprimetno jedna u drugu kao boje u sunčanom spektru koje mešajući daju jednu boju — cjelinu.

Ovo je doduše u kratko iznešena kritika ove vrsti pjesama, ali se svakako nadam da će naići na shvatanja i razumjevanje kod publike.

Zamolo Lizeo

O BOSANSKO-HERCEGOVAČKOJ SEVDALINKI

Muzička umjetnost, umjetnost blagoglasja, umjetnost izraženih osjećaja u tonovima proizvedenim bilo ljudskim glasom bilo ma kojim muzičkim instrumentom, bez sumnje je najbliža čovjeku. Najbliža mu je zato jer je najneposrednija. Gotovo je nemoguće zamisliti jedno živuće biće, koje bi ostalo neosjetno spram onih tajanstvenih zvukova, koji se posredstvom materije porađaju ispod gudala, prstiju ili iz grla.

Efekat što ga čini produkcija umjetnika na violini ili glasoviru, dojam što ga imamo kad slušamo znamenitog pjevača gotovo je van granice našeg razuma. Apsolutno je nemoguće opisati val osjećaja, koji nas pri tome zahvataju, oni se najbolje mogu odrediti, ako kažemo, da se u našim dušama u tom času vrši neki snažni preporodaj.

Čovječanstvo je kako izgleda — vrlo pravilno shvatilo golemi utjecaj glazbe. U samoj historiji susretamo tu pravilnu ocjenu kod raznih naroda, koji su imali razne glazbene instrumente kao na primjer: harfu, frule i trube, koje još nijesu bile usavršene kao danas.

Naše je doba, i pored općeg napretka kulture, postiglo i u glazbi velike uspjehe. Uz ostale umjetničke grane, ona nam pruža golemo polje studija. Divnim progresom ljudskoga znanja,

kao i požrtvovnim radom, uspjelo je stvoriti raznovrsne instrumente, čije mogućnosti nadmašuju najsmlionija očekivanja.

Iz takovoga sveudiljnog napredka rezultira istančanost ukusa, koji neprestano stremi za novim produktima, u kojima bi se ispoljio sve jači napredak glazbe. U takovim prilikama rade se sve veće potrebe, pa je i sama tehnika upotrebljena na polju muzike, dajući svoja sredstva u pomoć, čime je omogućeno širim slojevima, da se muzičkom umjetnošću okoriste. Na taj način muzika je postala, možda, jedino opće dobro, kojim se naslađuje siromah kao i bogataš, tražeći u njoj iste ciljeve, iako iz različitih uzroka.

Široko polje muzičke umjetnosti poplavljeno je raznim melodijama muzički obrađenim, čija se reprodukcija vrši kroz razne manje više savršene instrumente. Svaki od tih instrumenata ima svoje osobine i posjeduje svoje posebne odlike, ali nam je ljudski glas još uvijek najbliži i najugodniji, budući kroz njega svaki živ čovjek može da izrazi svoje osjećaje i to kroz poseban muzički organ, kojim je svakoga čovjeka priroda obdarila. Glasom svakog čovjek bez razlike na njegovu inteligenciju može da izrazi i izražava svoje raspoloženje bilo tužno ili veselo, pa su vrlo rijetki ljudi, koji u svom životu nijesu pjevali.

Takov način izražavanja osjećaja je upravo jedan neizbjegljiv duševni zamah čovjekov, pa se jedino na taj način može razumjeti ono silno

Ijudske raspoloženje spram pjesme, kojom je različitim varijantama melodije stvorena najprije obična narodna pjesma, a poslije komplikovanja muzička djela.

U tom cjelokupnom sistemu narodnih pjesama i melodija kojima obiluju najviše oni narodi, koji u svojoj prirodi nose plemenite osjećaje; najviše nas zanima naša jugoslovenska nacionalna pjesma, a specijalno bosansko hercegovačka muslimanska sevdalinka, koja, proistekavši iz snažnih osjećaja zdravog muslimanskog svijeta, reprezentuje neizmjerну vrijednost i upravo jedan rijetki skupocjeni biser među pjesmama ostalih naroda, koji, iako su svoju muzičku umjetnost doveli na upravo zamjeren nivo napredka, ipak nijesu uspjeli, da nadmaše sevdalinku.

Kao što je poznato, da se sa križanjem rasa u prirodi postizaje nevjerljiv uspjeh u smislu stvaranja novih snažnih umno i tjelesno odlikovanih generacija, koje iz mnogobrojnih različitosti izgleda da crpe samo ono što je najbolje, tako bi se moglo reći, da se unakrštanjem različitih duševnih raspoloženja, izvjesnih nacija, postizavaju rezultati isto tako povoljni, što je u našoj sevdalinci došlo do naročitog izražaja.

Sevdalinka je produkat slovenske duboke osjećajnosti i snažne orijentalne erotske nastrojenosti, a što je — snagom životnog impulsa skoncentrisalo osjećaj u toj osebujnoj melodiji.

Nigdje tako snažno nije izražena žudnja za

nečim velikim, nigmje nije naglašen sa toliko istančanosti osjećaja smisao za lijepim; i nigmje nije narodna pjesma obavila tolikom silem ljubavi objekte svojih želja, kao što je to do uši-čenja izraženo u bosanskoj sevdalinci. U njoj se ispoljava istovremeno i ponos slovenske duše, koja je kroz vijekove bila podvrgnuta borbama i najezi, pa se je i pored toga održala u punoj svojoj snazi i poprimila samo one tude novitete, koji su njoj samoj bili prilagodljivi i koji su njene manjkavosti upotpunjivali.

Slovenska melankolija trebala je istočnjačke erotike i ona se je s njome u sevdalinci udružila. Mi bosansko hercegovački muslimani imademo baš sevdalinci da zahvalimo naše slovensko održanje, jer je ona, iako mješavina, kako gore nagnasih, ipak apsolutno naša, kroz koju zrače nebrojenim elementi slovenske duševne širine.

Sevdalinka je, iako nazvana turskim imenom, ipak od Turaka tako daleko, da je skoro ništa ne može dovesti u vezu s Turčinom orijentalcem, čija je duša strastvena ali i prilično jednostrana. Pa i ona naglašena erotiku, kojom je sevdalinka protkana i koja svoje porijeklo vuče od orijentalnih napjeva, postala je tuda za orijentalca, jer je i ona proživjela izvjestan preobražaj u izrazitoj slovenskoj plemenitosti.

Zato su Turci od uvijek sevdalinku smatrali tuđom tvrevinom, a bosansko-hercegovački muslimani u njoj imali najbolju garanciju proti turske asimilacije, jer su u njenoj snazi, koju su sami dali, nalazili i previše snažnog oduška

svojim osjećajima, a da bi bili prisiljeni pribje-gavati tudem melodijama.

Nijedna druga nacionalna pjesma nije održala karakter slovenske nacionalne rasnosti kao sevdalinka. Ovakova tvrdnja mogla bi biti čak i smiješna, ali kad se bolje stvar promotri viđeće se, da je takova tvrdnja potpuno ispravna.

Ako promatramo one naše narodne motive, koji potječu od našeg seljačkog svijeta, uvjerićemo se, da su isti uistinu slovenski, ali su tako neizrađeni, da nas ne mogu reprezentovati dostoјno prema snazi prirodene inteligencije našega naroda. Promatramo li sdruge strane onu našu pjesmu, koju narod pjeva našim jezikom, ali za koju znamo da je proživjela razne utjecaje, opazićemo, da su se slovenski elementi gotovo potpuno iz nje izgubili i ona pretstavlja neku mješavinu, u kojoj je štaviše i muzika pretrpila štetu, jer se je odalečila od onih originalnih i neposrednih osjećaja, koji su joj davali njen slovenski karakter.

Svih tih manjkavosti u sevdalinci uopće nema, jer je ona puna originalnosti i dinamike, koja proističe iz neposrednog proživljavanja. Ona je, istina, preživjela utjecaje, ali je ono, što je u njoj tude, više postalo slovensko, nego što je njeno slovensko moglo eventualno poprimiti tude karakteristike.

Prikazavši sevdalinku sa stanovišta njenog slovenskog karaktera, dolazimo do onog što je u njoj lijepo i uzvišeno, to jest do njene muzičke vrijednosti.

Zalosna je činjenica, da u našoj sredini, to jest u sredini bosansko hercegovačkih muslimana, gotovo nikako nema glazbenih umjetnika, bar ne onih stručno obrazovanih i u današnje doba toliko potrebnih ljudi, koji bi svestranom naobrazbom omogućili jedan opširan studij o sevdalinci. Ovim naravno nije rečeno, da u toj sredini nema muzičkih talenata, štaviše može se konstatovati kao neosporna istina, da među bosansko hercegovačkim muslimanima ima upravo nevjerojatan broj muzički talentovanih ljudi, čiji kvaliteti u svakom pogledu daleko nadvisuju granice prosječnosti, frapirajući često mnogo-brojne strance, kojima se pružila prilika da ih susreću. Tim više upada u oči slabo interesovanje muslimanske inteligencije za muzički studij. Ta inteligencija imala bi dužnost da poradi među narodnim masama, da ista shvati golemu važnost muzike i dajući inicijativu vlastitim radom i nastojanjem, da tu masu privoli, kako bi svoju talentovanu djecu davala u muzičke škole.

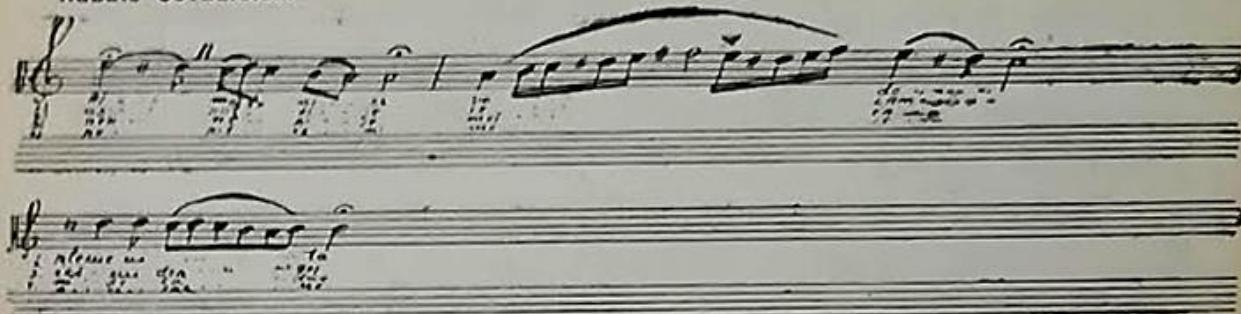
Nažalost ni ja kao autor ove brošurice nisam potpuno muzički obrazovan, pa ju upravo radi nastavka studija i izdajem. Stoga moja razlaganja ne mogu biti stručna, nego samo općenita.

Najveća muzička vrijednost sevdalinke očituje se u njenoj originalnosti i spontanim osjećajima, koji izbijaju, koliko iz riječi toliko još više iz melodije, pa je nemoguće zamisliti neku jaču pjesmu, koja sa više snage u čovjeku budi i najskrovitiji osjećaj.

Uzmimo na pr. ovu pjesmu:

Rubato Sevdalelski

MOŠČANICE

Aj Moščanice, vodo plemenita
Usput ti je salam češ mi dragom
Nek ne piye moščanice hladne
Popiće mi moje oči čarne

Evo ovaj primje, kao i nebrojeni drugi dovoljno pokazuju snagu sevdalinke.

Melodija sevdalinke najglavniji je njen uspjeh, jer baš u njoj leži najjači muzički izražaj, u kojem osjećaj vibrira svim mogućim varijacijama. Tonovi te melodije jasno nam predviđaju suštinu duše u momentima kad je ista zanešena pojavom nečeg lijepoga, kada proživljuje impresiju. Baš tim zanosom duše koji je u sevdalinci melodički obrađen ona staje u red snažnih muzičkih tvorevina, koje bi se od reda mogle komponovati kao originalni narodni motivi.

Ali pitanje notacije sevdalinke još nije riješeno. Ovdje upotrebljeni način notiranja представља jedan pokušaj, da se sevdalinka zabilježi bar u svojim glavnim linijama neograničavajući je u njezinoj slobodi gibanja i fraziranja.

Trajanje pojedinih nota nije tačno fiksirano nego ovisi o volji pjevača.

Kod notacije mogu se upotrebiti polovine, četvrtine, osmine, ali ne kao tačna mjera trajanja nego samo kao približno označivanje duljih i kraćih tonova.

Takt u modernom smislu ne nalazimo u sevdalinkama, nego u kolima i poskočicama.

Stoga svako umjetno razdjelivanje melodije u taktove, kako to prakticiraju nekoji melodiografi, oprečno je duhu sevdalinke.

Melodičnoj vrijednosti sevdalinke mnogo doprinosi i tekst raznih pjesama, koji je svagda lijep i prilagodljiv objekt kojeg pjesma izražava.

Sevdalinka uvijek obrađuje temu ljubavnih događaja ili čežnje, pa je u njoj istovremeno izraženo i mnogo lirske poezije, čija je snaga upravo začudna, kad se uzme u obzir da su te sevdalinke od reda narodne umotvorine.

LJEPOTI JE U ALAGE LJUBA

Ljeta ti je u Alaga ljuba
ljepote joj usvoj Bosni nema
Uzalud joj ta ljepota njena
Kad Alaga za nju i ne mari
Već on ljubi Omerovo zlato
To je zlato u Kafezu raslo

I ovaj primjer vjerno dokazuje originalne odlike sevdalinske pjesme.

Svojom raznovrsnošću sevlalinka je obuhvatila sav romantični život bosansko-hercegovačkih muslimana, pa stoga u njoj susrećemo svih mogućih motiva pa i fabule koje su bilježile pojedine događaje.

U OMERA VIŠE SARAJEVA

Ej u Omera više Sarajeva
zeleni se gora oko dvora
A u gori zeleno jezero
na jezeru Omerova ljuba
lice mije gorke suze lije
noćac joj se Omer nevjerio
S robinjicom Adem kadunicom

SUNCE JARKO ŠTO SI ZAKASNILO

Sunce jarko što si zakasnilo
Gacko polje kasno obasjati
zakasnilo gledajući jada
kad Alibeg vjernu ljubu pušta
što je bosa ispred dvora prošla
raspletena pred bega izašla

Iz ova dva navedena primjera jasno se vidi naglašena raznolikost sevdalinke.

Istovremeno se očituje i njena ljepota koja je bila sposobna da u svom prepunom stihu, to jest rječju i melodijom, zamete nekadašnje stare bosanske sevdalije, koji su bili čuveni kao ljubitelji lijepe melodije i lijepih pejsaža u kojima su provodili mnoge svoje časove šenlučeći i akšamlučeći.

Na primjer po istoj melodiji —

Vino piju age sarajlige
Na Ilidži pokraj Željeznice

Dva Marića i dva Đzendagića
Sa Bjelova Pinjo bajraktare

Služila ih Savka Ćebedžina
Zlatnom čašom rukom na srdašcu

Kako kome čašu dodavaše
Svaki joj se pod krilo fataše.

Odgovara Savka Ćebedžina
Mante me se age Sarajlige

Ako moram svima sluga biti
Ja ne mogu svima ljuba biti.

Tako su se eto zabavljale sevdalije i nikad
ta njihova zabava nije mogla proći bez pje-
sama.

Karakteristično je za sevdalinku, da ne po-
kazuje nikakovih znakova preživjelosti i ako je
svojom gradom u cijelosti ostala ista kakova je
bila prije nekoliko vijekova. U svakoj današ-
njoj priredbi, koja se vrši po Bosni i Hercego-
vini, a ima karakter zabave, sevdalinka dolazi na
prvo mjesto i uvijek ponovno osvaja pozicije u
borbi protiv modernih šlagera.

Bosanac osjeća svoju sevdalinku kao produ-
kat vlastite duše i on u njoj načini sve ono što je

njegovom biću prilagodljivo. Zato dnevno susretamo sevdalinku nepromijenjenu, potpuno originalnu u našim najotmenijim društvima, kao što je se istovremeno čuje po svim mahalama, naročito u onim krajevima, gdje je pretežno muslimanski svijet.

Najstariji motivi sevdalinke čuju se kao na primjer:

Od kako sam sevdah svezo
Nikad nisam trijezan bio
Bukarom sam vino pio
Od derta sam suze lio

Sladeg pića nisam pio
Od šerbeta najsladega
Što ga daju usta tvoja
Aj draga dušo moja

Lutao sam svud po svjetu
Kano pčela po cvijetu
Vidio sam svega dosta
Al me na te merak osta.

Ili Imal jada ko kad Akšam pada
Kad saz bije u prve jacije
Kad mahale fenjere zapale
I tanani šapću šadrvali
Milo gondje dal još misliš na me
Kad u tami šapću usne same.

Ili Bajram ide dragome se nadam
Šta bi dragom bajramluka dala
Da bi dragom baščaluka dala
Sirota sam boščaluka nemam
Da mu dadem vezena jagluka
drag je dragi malo mu jedara
Da ga zovem sebi u dušeke
Aj hašarija mirovati neće.

i dalje pod ovim naslovima.

Mujo kuje konja po mjesecu, Od kada je Banjaluka postala, Pod Skočićem, Šta se ono Travnik zamaglio, Kose ono brdom šeće, Moj stobore, Pošetala Hana Pehlivana, Zora zori, Ali paša na Hercegovini. Kolika je u Prijedoru čaršija. Gledaj me draga, Svi dragani samo moga nema itd.

Sevdalinka je na taj način prodrla i preko granica Bosne i Hercegovine, pa je postala općim dobrom naše jugoslovenske nacije. Deseci pjevača produciraju je, na radi-u i gramofonu, čime je omogućeno, da je čuje i strani svijet, koji je o njoj izrazio, ne samo dobro mišljenje, nego divljenje u pravom smislu riječi.

Nakon što sam sve rekao o sevdalinki, naravno sa stanovišta više laičkih utisaka, bez ikakve stručne obradbe, moram da svratim pogled na perspektive budućnosti u kojima bi sevdalinka, kraj općeg muzičkog napretka, mogla da zauzme dostojan položaj u muzičkoj umjetnosti, ako bi se po nekoj sretnoj zvijezdi rodio ili našao čovjek, muzički genij, koji bi shvativši njezinu vrijednost pošao putem mnogih muzičkih

autoriteta, koji su kod drugih naroda od narodnih motiva stvorili monumentalna muzička djela, pa posluživši se motivima sevdalinke također pronio glas našega naroda u svijet kao zaslужnog stvaraoca na muzičkom polju.

No da se do toga dode, trebali bi svi mi, u prvom redu muslimani kao stvaraoci sevdalinke, posvetiti joj najveću pažnju, a s njom i muzici samoj kao studiju, kako bismo nakon stečenog stručnog znanja uzmogli sevdalinku upotrebiti u kompoziciji i od nje napraviti muzičko djelo, koje bi bilo cijelom svijetu pristupačno.

Trebali bismo osim toga, da budimo smisao, ljubav, želju i volju kod naše mladeži; trebali bismo da istražimo vrsne pjevačke talente, kojih u našem svijetu imade nebrojeno, trebali bismo stvoriti naše vlastite sevdalinske horove i izobraziti vlastite soliste, kako bismo u danim prilikama mogli samostalno istupati.

Ovo bi nam donijelo nedogledne koristi u moralnom, a i u materijalnom pogledu, jer ne bi bilo društva ni sredine, koju ne bi zainteresovala dobro pripravljena pjevačka družina, koja bi u svom programu kao glavnu tačku držala sevdalinku.

Na svršetku ove brošure možemo samo da zaželimo, da bi se naš svijet trgnuo iz one opće apatije, pa pravilno ocjenivši i shvativši važnost ovoga pitanja, počeo voditi računa o muzici, koja je u kulturnome svijetu zauzela prvo mjesto.

**NAJSTARIJI NOĆNI LOKAL
„MANDUŠEVAC“
GUNDULIĆEVA UL. 45**

u kome možete čuti svaki dan
originalnu bosansku sevdalinku i
narodnu pjesmu.

Uz odličnu glazbu, cijene umjerene!

Posluga brza i tačna!

Preporučuje se vlasnik

D. ĐUKIĆ

